QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық 1948 жылдың 20 сәуірінен шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ | WWW.FARABI.UNIVERSITY | №35 (1947) 14 ҚАЗАН 2024 ЖЫЛ

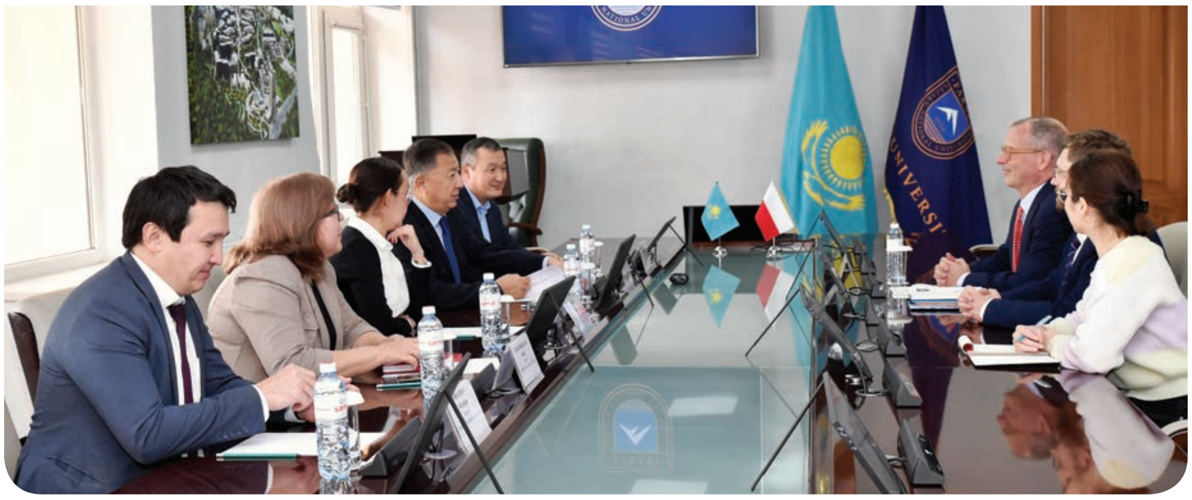

Ынтымақтастықтың жаңа деңгейі

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Польшаның Қазақстандағы төтенше және өкілетті елшісі Михал Лабендамен кездесу өткізді.

Тараптар ҚазҰУ мен Польша ЖОО-лары арасындағы байланысты нығайту мәселесін талқылады.

Жансейіт Түймебаев құрметті қонақтың оқу ордасына жұмыс сапарымен келгенінің мәні зор екенін атап өтіп, жасалатын келіссөз ҚазҰУ мен Польша университеттерінің көпқырлы ынтымақтастығын жаңа деңгейге көтеретініне сенім білдірді. Сондай-ақ өз сөзінде ректор бүгінгі жүздесудің өзге кездесулерден ерекше екеніне тоқталды.

«Құрметті елші біздің қара шаңырақ ҚазҰУ-дың түлегі. 1993 жылы Қазақстанға алғаш келіп, 1994 жылы университет студенті атанды. ҚазҰУ-ды бітіргеніне биыл – 25 жыл. Сондықтан елші Михал Лабенданың жоғары оқу орнына жасаған сапарының жөні бөлек. Сондай-ақ қазақ тілінде еркін сөйлейді», – деді ректор.

Жансейіт Түймебаев кездесуде ҚазҰУ мен Польша университеттері арасындағы байланысты нығайту қажет екенін айтып, бірқатар ұсынысын ортаға салды. Ректор болашақта Қазақстан мен Польшаның тарихына арналған қазақ және поляк тілдерінде кітап шығаруға ұсынысын білдірді.

Өз кезегінде Михал Лабенда ілтипат білдіргені үшін ҚазҰУ ректорына алғыс айтты.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

Түркологияға арналған кітаптардың тұсауы кесілді

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде «Тіл қазынасы – бірлік негізі» тақырыбында дөңгелек үстел отырысы өтіп, түркологияға қатысты бірқатар кітаптың тұсауы кесілді.

Атап айтқанда ҚазҰУ ректоры, филология ғылымының докторы, профессор Жансейіт Түймебаевтың «Түркі-моңғол лексикалық параллельдерін тарихи-генетикалық тұрғыдан ажыратудың теориялық қағидалары мен критерийлері» атты монографиялық еңбегі, ақын, ғалым Бекир Чобанзаденің «Тілтұтқа» жинағы, сондай-ақ «Түркі тілдерінің терминологиялық сөздіктері».

Аталған кітаптар ҚазҰУ мен Түркі академиясының ынтымақтастығы аясында басылып шықты.

Жалғасы 2-бетте

Қалашықтағы жөндеу жұмыстары пысықталды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев суперкомпьютер орталығы мен география және табиғатты пайдалану факультетінде жүргізіліп жатқан жөндеу жұмыстарының барысын тексерді.

Алдымен ЖОО басшысы суперкомпьютер орталығына барды. Бүгінде орталықта жөндеу жұмыстары аяқталуға жақын. Мұнда Орталық Азиядағы ең қуатты суперкомпьютер орналасады. Бұл жоғары технологиялық құрылғы бүкіл Қазақстан ғалымдарына деректердің үлкен көлемімен жұмыс істеуге, мемлекеттік органдардың түрлі жағдайларын модельдеуге және еліміздің IT-инфрақұрылымын дамытуға мүмкіндік береді.

Суперкомпьютердің ең жоғары өнімділігі 1,94 PFLOPS құрайды.

Орталықтың жалпы аумағы – 227,36 шаршы метр. Аталған ғылыми орталық география және табиғатты пайдалану факультетінің бірінші қабатында орналасқан. Ішкі қасбеті толығымен жаңартылып, соңғы үлгідегі дизайнмен жасалды. Инженерлік-коммуналдық инфрақұрылымы толығымен ауыстырылды.

Университет ректорына жүргізіліп жатқан жұмыстардың нәтижелері туралы баяндалды.

Кейін Жансейіт Түймебаев «Қашықтан зондтау технологиясы және қолдану» қазақ-қытай бірлескен зертханасына барды. Онда ғимарат алдындағы тас төсеніштері ауыстырылуда.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

3-бет

Михал ЛАБЕНДА: Мен қазақ тілін жақсы көремін

4-бет

Нұртас Оңдасынов – ерекше тұлға

5-бет

Өзіндік өрнегі бар философ

«Ядролық ғылым және технологиялар» форумы өтті

Фараби кітапханасында «Ядролық ғылым және технологиялар» атты V халықаралық ғылыми форумы өтті. Ауқымды шараға әлемнің 15 елінен 300-ге жуық жетекші ғалымдар, инженерлер мен ядролық технологиялар саласындағы сарапшылар жиналды.

Форум Қазақстанның ғылыми-білім беру өміріндегі маңызды іс-шараға айналды, оның ядролық физика және ядролық технологиялар саласындағы озық зерттеулерді дамытуға және қолдауға деген ұмтылысын көрсетті.

Пленарлық отырыстың ашылуында ҚР ЭМ Ядролық физика институтының (ЯФИ) бас директоры Саябек Сахиев, ҚР ҒЖБМ вице-министрі Дархан Ахмет-Заки, ҚазҰУ-дың ғылыми-инновациялық жұмыс жөніндегі проректоры Жәмила Айтжанова және т.б. сөз сөйледі.

ЯФИ бас директоры Саябек Сахиев өз сөзінде ядролық зерттеулер саласындағы халықаралық ынтымақтастықтың маңыздылығын атап өтті.

Вице-министр Д.Ахмет-Заки ядролық зерттеулерді қолдаудағы мемлекеттің рөліне және олардың елдің болашағы үшін маңыздылығына назар аударды. Ол ядролық ғылым мен технологияларды дамыту Қазақстанның мемлекеттік ғылыми саясатының, әсіресе орнықты энергетикалық болашақ пен экологиялық қауіпсіздік контекстінде басым бағыттарының бірі болып табылатынын атап өтті.

Форум барысында Қазақстанның ғылыми мекемелері мен шетелдік әріптестер арасындағы ынтымақтастық туралы бірнеше меморандумға қол қойылды.

Гүл ҚҰТТЫБЕКҚЫЗЫ

Түркологияға арналған кітаптардың тұсауы кесілді

Соңы. Басы 1-бетте

Ауқымды шараға Түркі академиясының вице-президенті Асхат Кесікбаев, Түркия Республикасының Алматыдағы бас консулы Эврен Мюдеррисоглу, тағы басқа да отандық және шетелдік ғалымдар, түрколог мамандар, университеттің оқытушы-профессорлар құрамы мен білім алушы жастар қатысты.

Дөңгелек үстел отырысында Түркі академиясының вице-президенті Асхат Кесікбаев сөз сөйлеп, кітаптардың маңыздылығына тоқталды. «Бүгінгі жаңадан басылып шыққан кітаптар біз бен бауырлас мемлекеттің ғылыми байланысын одан әрі арттыруға үлкен мүмкіндік береді. 2024 жылы Түркі академиясы 64 кітапты жарыққа шығаруды жоспарлады. Академияның бастамасымен ақын, ғалым Бекир Чобанзаденің бірқатар еңбектері алғаш рет қазақ тіліне аударылып, жақын арада оқырманға «Тілтұтқа» деген жалпы атаумен ұсынылады. Жансейіт Түймебаевтың кітабында түркі және моңғол тілдерінің лексикасы семантикалық және морфологиялық деңгейде жан-жақты қаралған. Кітапта автор бұрын зерттелмеген қазақ тілінің тарихи лексикологиясының бірқатар аспектілерін ашқан. Бұл басылым түркология және алтайтануға қызығушылық танытқан барша оқырманға арналған. Соңғы екі жылда Түркі академиясы «Түркі тілдерінің терминологиялық сөздіктері» жобасын жүзеге асырды», – деді Асхат Кесікбаев.

Өз кезегінде ҚазҰУ Басқарма Төрағасының орынбасары – бірінші проректор Еркін Дүйсенов сөз сөйледі. Сондай-ақ жиында ҚазҰУ профессоры Қансейіт Әбдезұлы, А.Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының директоры Анар Фазылжан, филология ғылымының докторы, профессор Элеонора Сүлейменова, Түркітану және тіл теориясы кафедрасының меңгерушісі, профессор Раушан Авакова баяндама жасады.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Шанхай университетімен тиімді ынтымақтастық

Шанхай саяси ғылымдар және құқық университетінің делегациясы Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да болды.

Қонақтарды Басқарма Төрағасының орынбасары – бірінші проректор Еркін Дүйсенов қарсы алды. Ол өз сөзінде халықаралық ынтымақтастық бағытына тоқталып, оның аясында ҚазҰУ Қытай университеттерімен белсенді араласып, бірқатар бірлескен ғылыми-білім беру жобаларын жүзеге асырып отырғанын айтты. Қытайлық әріптестеріне университет қызметіне қызығушылық танытқаны үшін алғыс білдіре отырып, бірінші проректор барлық ұсыныстарды қарастыруға және өзара тиімді әріптестік бағыттарын талқылауға дайын екенін айтты.

Шанхай саяси ғылымдар және құқық университетінің вице-президенті Ло Лиганг өз сөзінде Қазақстанның жетекші жоғары оқу орнымен ынтымақтастық орнатудың маңыздылығын атап өтті. Ол сонымен қатар Шанхай саяси ғылымдар және құқық университеті (SHUPL) туралы әңгімелеп берді. Аталмыш оқу орны 2020 жылы Қытай университеттерінің рейтингінде Қытайдың саяси және заң университеттері арасында 4-орында болды. 1984 жылы ашылған университетте 11 мыңнан астам магистрант, бакалавр, кәсіптік колледж және халықаралық студенттер бар.

Айнұр АҚЫНБАЕВА

Қытай баспаханасымен байланыс

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да Сиань Цзяотун университетінің делегация құрамымен кездесу өтті.

Жүздесуде ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасының орынбасары – бірінші проректор Еркін Дүйсенов қонақтарды университет жетістіктерімен таныстырып, қытайлық жоғары оқу орындарымен әріптестік байланыстардың жүйелі жолға қойылғанын атап өтті.

«Бүгінде ҚазҰУ қытайлық білім ордаларымен қол қойылған келісімдер шеңберінде академиялық, ғылыми зерттеу жұмыстарын белсенді іске асыруда. 2022/23 оқу жылында ҚазҰУ-дың 64 оқытушы-профессорлары ҚХР жоғары оқу орындарында іссапарда болып, алты докторант, екі магистрант және бакалавриат деңгейіндегі алты студентіміз білім алып қайтты. 2022 жылдан бастап қазіргі уақытқа дейін университетте дәріс оқуға ҚХР-дан екі профессор тартылды. Бүгінгі күнде ҚазҰУ-да Қытайдың 969 студенті білім алуда, оның 308-і стипендиялық бағдарлама шеңберінде, 661-і шарттық негізде білім алады», – деді проректор.

Өз кезегінде сөз алған Сиань Цзяотун университеті баспасының бас редакторы Чэнь Ли университет баспасының негізгі қызметімен таныстырып, басылып шығатын өнімдер туралы ақпарат берді.

«Бүгінде біздің баспахана Қытай Халық Республикасы бойынша ең маңызды оқулықтар шығаратын баспахана базасы болып табылады. Баспахана жоғары білім мен ғылыми зерттеу саласын қамтитын мемлекеттік дәрежедегі бірінші баспаханалардың бірі және еліміздегі ең үздік 100 баспахананың қатарына енеді», – деді Чэнь Ли.

Жүздесу аясында тараптар бірлесе ғылыми оқулықтар даярлау мен болашақта баспахана саласында әріптестік орнату бағыттарын жан-жақты талқылады.

Айнұр АҚЫНБАЕВА

Мен қазақ тілін жақсы көремін

Михал ЛАБЕНДА,
Польшаның Қазақстандағы төтенше және өкілетті елшісі:

– Мен алғаш Қазақстанға 1993 жылы келдім. Сол жылы қазақ тілін үйрену үшін Қазақ ұлттық университетінің шетел студенттеріне арналған дайындық бөліміне түстім. Келер жылы жоғары оқу орнына түсер кезде емтихандардың бәрін тапсырып, ҚазҰУ-дың шығыстану факультетінің араб тілі бөліміне оқуға қабылдандым. Ол кезде Қазақстанның тәуелсіздік алғанына небәрі екі жыл болған еді, экономикалық жағдайы өте қиын еді. Әйтсе де менің күні бүгінге дейін есімде қалғаны – қазақ халқы мені ақ көңіл, ашық пейілмен қарсы алғаны. Достарым, таныстарым, ұстаздарым «Қандай көмек керек, ештеңеден қысылып жүрген жоқсың ба?» деп әрдайым бәйек болатын. Әрине, отыз жылдың ішінде барлығы өзгерген. Себебі Қазақстан өте жылдам дамып жатқан ел. Мен бүгін Алматыда біраз серуендедім. Жаңа айттым ғой, көп нәрсе өзгерген деп, тек өзгермегені – тау ғана. Бұрынғыдай ғажап қалпында тұр. Әрине, мен отыз жыл бұрын көрген, таныған Алматы қазір жоқ. Қалалар өседі, өзгереді. Мен осы жолы Қазақстанға келген кезде Юрий Домбровскийдің «Хранитель древностей» кітабын оқып шықтым. Орыс тілінде жазылған кітап. Автор өткен ғасырдың 30-жылдары Алматыға жер аударылған. Осы қала туралы жазған. Айтайын дегенім, сол автор жазған, мен көрген Алматы қазір мүлдем басқа. Алматының осылай қарыштап дамып жатқанына өте қуаныштымын. Өйткені бұл қала заманауи шаһар. Алайда мен отыз жыл бұрынғы Алматыны сағынамын. Аңсаймын. Менің жастық шағым, өмірімнің ең бір қызықты кезеңі осы жерде өтті. Ол кезде қала сондай тыныш еді. 1993-99 жылдар арасында көп достар таптым. Курстастарым, топта бірге оқыған қыз-жігіттермен күні бүгінге дейін хабарласып, араласып тұрамыз. Олар 50 жастағы ересек адам сияқты емес, сол баяғы бірге жүрген жастық шағымыздағыдай, 22-23 жастағы қыз-жігіттер сияқты. Олардың арасында ұстаздар бар, Алматы мен Астанада, шетелдерде қызмет етіп жүргендер көп.

Әрине, қазақ тілін бірден қағып алып үйрендім десем артық болар. Қазақ тілі еуропа тілдеріне мүлде ұқсамайды. Оның үстіне өте көркем, өте бай тіл. Студент кезімде №15 жатақханада тұрдым. Бұл жатақханада оралмандар, қазір енді қандастар деп жүрміз ғой, сол қандастарымыз көп болды. Олар орысша білмейтін. Бұл маған жақсы болды, олармен тіл табысу үшін қазақша сөйлеуге мәжбүр болдым. Маған тілімді сындыруға бұл өте жақсы көмектесті. Шынымды айтсам, маған қазақ тілі өте ұнайды. Ал тілді ұмытпауымның бір себебі – мен қызметте де, дипломатиялық қарым-қатынаста да қазақ тілін қолданамын. Жүрген-тұрған жерімде тілді ұмытпау үшін қазақтармен аралас-құралас болдым. Оның үстіне қазір, құдайға шүкір, қазақ тіліндегі контент те көбейді. Әлеуметтік желіден қазақша ақпарат, жаңалық оқып тұрамын. Мәселен, инстаграмда менің қазақша арнам бар. Соған жазылыңыздар, қазақша коммент жазыңыздар. Егер қате тауып алсаңыздар, ұсыныс-пікірлеріңіз болса, жазыңыздар, риза боламын.

Қазақстанда білім алып, еліме оралғаннан кейін Сыртқы істер министрлігінде қызмет еттім. Сол кезде бір орынға 14 адам үміткер болды. Құдайға шүкір, жиған білімімнің арқасында байқаудан қиналмай өттім. Одан кейін Жапонияға қызметке бардым, бір жыл жапон тілін оқыдым. Содан соң Өзбекстан еліне елшілікке қызметке келдім. Әзірбайжан, Моңғолия, Мысыр елдерінде елші болдым. Енді, міне, Қазақстанға жолым түсіп, келіп қалдым. Қазақстанға мені жібергені үшін өз елімнің сыртқы істер министріне дән разымын. Қыркүйектің 18-інде Қазақстанға аяғым тиді. Әрине, қызметте болған барлық елде сол елдің тілін меңгеріп алдым деп айта алмаймын. Мысалы, Моңғолияда болғанымда байқағаным, моңғол тілі өте күрделі тіл. Бұл тілдің дауысты дыбыстарын мүлде ести алмаймын. Жазылуы да ерекше. Сондықтан меңгеру өте қиын. Ал Қазақстанда шығыстануды оқығаннан кейін араб әдеби тілін жақсы білемін. Арабтілділер ішінде Кувейт диалектісін түсіну қиын, сол сияқты қырғыз тілі де солай, қазақша білгендіктен қырғыз тілін түсінемін, бірақ сөйлей алмаймын. Ал әзірбайжан тілін меңгердім. Соған қарағанда, менің нақты білетінім алты-жеті тіл.

Алматы – Қазақстан экономикасындағы ең маңызды қала. Қазақстанға келгелі үш апта ішіндегі алғашқы сапарым Алматыдан, ҚазҰУ-дан басталды. Енді өзім ҚазМУ түлегі болғандықтан, маған бұл оқу орны өте ыстық. ҚазҰУ – жүрегіме ең жақын, жайлы, көркем мекен. Мен бүгін оқу орнының басшысы Жансейіт Қансейітұлымен болған кездесуде де айттым, университетаралық байланысты дамытуға мүмкіншілік көп. Білім беру, ғылымды дамыту бойынша ынтымақтастықты жетілдіруге, бұйырса, көңіл бөлеміз. Екі мемлекеттің оқу ордалары арасында түрлі жобаларды дамытуға болады. Ғалымдардың ғылыми баскосуларын ұйымдастырып, білім алушыларға қос диплом беру жобасын ашуға мүмкіндіктеріміз өте зор. Келешекте, құдай қаласа, мұның бәрі болады. Сөз соңында айтарым, биыл Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың құрылғанына 90 жыл толып жатыр екен. Құтты болсын! ҚазҰУ әлем таныған университеттердің қатарына қосылып, студенттердің саны, нәтижелері жоғарылай берсін. Шәкірттеріңіз мен сияқты әрдайым жылы, шуақты естелік айтып жүрсін.

БІЗДІҢ АНЫҚТАМА:

Михал Лабенда 1974 жылы 10 қыркүйекте Вроцлав (Польша) қаласында туған. 1993 жылы Еленя Гура қаласындағы Стефан Жеранский атындағы жалпы білім беретін, неміс тілін тереңдетіп оқытатын лицейді үздік бітірген. Одан кейін Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің алдымен шетел студенттеріне арналған дайындық бөлімінде оқып, 1994 жылы ҚазҰУ-дың шығыстану факультетінің араб тілі бөліміне түскен. 1999 жылы оқу ордасын бітіріп, шығыстану мамандығы бойынша «шығыстанушы-филолог, араб тілі мен әдебиетінің оқытушысы, аудармашы-референт» квалификациясын алып шыққан. 2006 жылы Варшава университетінің Тіл білімі институтында докторлық диссертациясын қорғаған. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-ды бітіріп шыққаннан кейін Польшаның сыртқы істер министрлігінде қызмет еткен. Өзбекстандағы Польша елшілігінде, Польша мемлекетінің Мысыр елиндегі, Судан Республикасындағы, Әзірбайжандағы, Түрікменстандағы, Моңғолиядағы төтенше және өкілетті елшісі қызметін атқарған. Таяуда Польша мемлекетінің Қазақстандағы төтенше және өкілетті елшісі болып тағайындалды.

**Гүлзат
НҰРМОЛДАҚЫЗЫ**

Бәсекеге қабілетті кәсіби маман даярлаймыз

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың биылғы жолдауында білім беру саласына қатысты маңызды міндеттер, жаңа мақсаттар белгіленді. Бұл жолдаудың негізгі басымдықтарының бірі – білім сапасын арттыру, жаңа технологиялар мен инновацияларды енгізу және білім беру жүйесінің бәсекеге қабілеттілігін нығайту.

Осы тұрғыдан алғанда, Қазақ ұлттық университеті еліміздің ең беделді оқу орындарының бірі ретінде өз міндетін айқын түсініп, білім беру стандарттарын жоғарылату мен жаңа әдістемелерді енгізу арқылы өзінің үлесін қосуда. Университеттің ғылыми-зерттеу жұмыстарын, инновациялық жобаларын қолдауы мен білім беру әдістерін жаңғыртуы Президенттің жолдауындағы білім беру сапасын арттыру мақсаттарымен толық сәйкес келеді. ҚазҰУ-дың оқу бағдарламалары мен оқу процесі жаңа талаптарға сай жаңартылуда. Олардың мазмұны студенттерге сапалы білім мен дағдыларды ұсынуға бағытталған.

Соңғы жылдары университетте бірнеше жаңа зертханалар мен техникалық орталықтар ашылды. Бұл жаңартулар білім беру мен ғылыми зерттеулердің сапасын арттыруға, сондай-ақ студенттер мен зерттеушілерге заманауи құралдар мен ресурстарды ұсынуға мүмкіндік береді.

Биылғы жолдауда бұған қоса, әлеуметтік мәселелерге де ерекше назар аударылды. ҚазҰУ-дың әлеуметтік жауапкершілігі мен студенттердің әлеуетіне қатысты ұстанымдары Президент жолдауындағы міндеттермен үндес. Университет әлеуметтік инклюзияны, студенттердің психологиялық және қаржылық қолдауларын қамтамасыз ету мақсатында түрлі бағдарламалар мен жобаларды іске асырып келеді. Бұл жобалар студенттердің білім алу процесін жеңілдетуге, олардың өмір сапасын жақсартуға және оқу барысында кездесетін қиындықтарды жеңуге көмек береді.

Тағы бір айтқым келгені, ҚазҰУ қазіргі заманғы талаптарға сай білім алушылардың халықаралық деңгейде бәсекеге қабілеттілігін арттыруға, сондай-ақ жаңа кәсіби мамандарды даярлауға күш салуда.

ҚазҰУ-дың барлық деңгейдегі білім беру процесін жетілдіруі және жаңа сын-қатерлерге тиімді жауап беруі елдің білім беру саласын одан әрі дамытуға бағытталған маңызды қадамдары саналады. Университеттің стратегиялық жоспары мен жаңартулары еліміздің болашағына деген сенімділікті арттырады және Қазақстанның білім беру саласындағы халықаралық бәсекеге қабілеттілігін күшейтеді.

Қорыта айтқанда, Қазақ ұлттық университеті Президентіміз Қ.Тоқаевтың халыққа арнаған жолдауында аталған тапсырмаларды іске асыруда алдыңғы қатарда болып, еліміздің білім беру жүйесін дамытуға бағытталған маңызды жұмыстарды жалғастырады. Жаңа кезеңге дайындық аясында оқу ордасының стратегиялық бастамалары мен жаңартулары елдің білім беру саласында серпіліс жасауға мүмкіндік береді.

**Айша БЕГАЛИЕВА,
Самал САҒНАЙҚЫЗЫ**
ЖОО дейінгі дайындық кафедрасының аға оқытушылары

№35 (1947) 14.10.2024 ЖЫЛ АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ WWW.FARABI.UNIVERSITY

Қазақстанның кеңестік кезеңінде ел үшін еңіреп, жұрт үшін жұмылып, халық үшін қалтқысыз қызмет еткен басшылар аз болған жоқ. Солардың бірі және бірегейі есімімен елге танымал, мемлекет және қоғам қайраткері, биыл 120 жасқа толып отырған Оңдасынов Нұртас Дәндібайұлы еді.

Нұртас Оңдасынов – ерекше тұлға

Нұртас Дәндібайұлы 1904 жылы 26 қазанда Түркістанда дүниеге келді. Балалық шағында ауыл молдасынан арабша төте жазудан дәріс алып, қисса және дастандар оқып, ұлттық рухта тәрбие алды. Балалық және жастық шағы 1917 жылғы екі бірдей төңкеріс, 1918-20 жылдардағы азамат соғысының отты жылдарына сәйкес келді. Үш-төрт жасында анасынан, 13 жас шамасында әкесінен жастай айырылды. Балалық шағы Кеңес өкіметінің құрылып жатқан тұсында, қоғамның бір формациядан екінші формацияға өтіп, халық ештеңені түсініп, біліп жатпаған өтпелі кезеңде өтті. Бұл кезде солақай саясат халықты аштыққа ұрындырды, ел күнкөріс, бір үзім нан үшін басы ауған жаққа босып кетті. Ол да көппен бірге Ташкент ауып кете барды. Нұртас 1920-22 жылдары Ташкенттегі №14 мектеп-интернатта тәрбиеленді. Онда орыс тілінен Ғани Мұратбаев, араб тілінен Әмин Жүсіпов дәріс берді. 1921 жылдың сәуір айында Ғани Мұратбаев ұйымдастырған комсомол ұйымына мүшелікке қабылданды.

Мектеп-интернатты тамамдағаннан кейін, 1923-27 жылдар аралығында ол Ташкент орман шаруашылығы техникумында білім алды. 1927-30 жылдары Қызылорда, Жамбыл және Шымкент қалаларында Су шаруашылығы мекемесінің қызметкері болды. Жас кезінен алғыр, зерек жас жігіт 1930-34 жылдары Ташкенттегі Орта Азия университетіне қарасты Ирригация институтында оқыды. Ал 1934-38 жылдары Қазақ орман шаруашылығы басқармасында орынбасар, кейінірек басшылық қызмет атқарды. Ол қызмет бабымен өрлеп, 1938 жылы Шығыс Қазақстан (Семей) облыстық атқару комитетіне төраға болып тағайындалды.

1938 жылы шілде айында Н.Оңдасынов Қазақстан Коммунистік партиясы Орталық комитетінің мүшелігіне өтіп, Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің бірінші сессиясында Қазақ КСР Үкіметінің (Халық комиссарлар кеңесінің, кейін Министрлер Кеңесінің) төрағасы болып тағайындалды. Бұл қызметті ол 1951 жылдың қазан айына дейін атқарды.

Қиын және ауыр кезеңдерде 13 жыл бойы Үкімет басшысы болған ол елдегі сауатсыздықты жоюға кірісті. Оның тұсында шалғай аудандарда мұғалімдерді даярлау бойынша училищелер мен курстар, облыс орталықтарында мұғалімдер институттары ашылды. Қазақстан ОК бюросының мүшесі ретінде Н.Оңдасынов мәдениет мәселелеріне жауапты болды.

Оның есімі Қазақстанның даму кезеңімен тығыз байланысты. Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, ұлттық консерватория, дене шынықтыру институты, политехникалық және технологиялық институттар ашылып, медицина институтында, шет тілдер институтында факультеттер кеңейтілді. Абай атындағы Опера және балет театры құрылысының аяқталуын тікелей өзі бақылап, облыстық театрлардың, филармонияның, ән және би ансамблі ашылуының бастамашысы болды.

Қазақстанда дербес ғылым академиясын құруға көмектесті. Соғыс жүріп жатқанына қарамастан, Н.Оңдасынов ғимараттың құрылысына қаражат бөлді. Ол кезде Ғылым академиясын Қ.Сәтбаев басқарды. Н.Оңдасынов Қ.Сәтбаевтың баспасөзде ғылымның болашағы туралы айтқан ойы ұнады және оны жақынырақ білу үшін Қ.Сәтбаевты Мәскеуге шақырды. Кездесіп, әңгімелесіп, Н.Оңдасынов оны КСРО Ғылым академиясының президенті В.Комаровқа апарып, Қ.Сәтбаевты Қазақ ғылым академиясының болашақ президенті ретінде таныстырды.

1942 жылдың басында Рудный Алтай мен Лениногорға іссапармен келген Н.Оңдасынов білімді әрі салмақты азамат Дінмұхамед Қонаевты кездестірді. Алматыға оралып, Қазақстан Компартиясы орталық комитетінің бірінші хатшысы Н.Скворцовпен ақылдаса келе, Д.Қонаевты орынбасары етіп шақырды. Д.Қонаев 10 жыл Н.Оңдасыновтың орынбасары болды.

Н.Оңдасыновтың іскерлігі мен жоғары жауапкершілігі халық басына қиын күн туған, әсіресе Ұлы Отан соғысы жылдарында байқалды. Ол Үкімет басшысы ретінде радио мен баспасөз беттерінде халықты фашист басқыншыларына қарсы жан аямай күресуге шақырды. Бұдан кейін барлық өндіріс орындары мен мекемелерде, ауыл мен кенттерде митингі өткізіліп, халықтың күш-жігерін майдан мүддесіне, жауды жеңу мақсатына жұмылдырылды. Республикадан атқыштар және атты әскер бригадалары жасақталды. Алматы, Жамбыл, Оңтүстік Қазақстан мен Қырғызстаннан шақырылған азаматтардан 316-шы атқыштар дивизиясы жасақталды. Бұған қоса, алғашқы үш ай ішінде 238-ші, 310-шы, 314-ші, 357-ші және 391-ші атқыштар дивизиясы құрылып, Нұртас Оңдасынов олардың алдында сөз сөйлеп, майданға шығарып салды.

Бұдан басқа, Қарағанды металлургиясын, Мойынты-Шу теміржолын, теріскейге теміржол тарту, еліміздің мұнай-газ саласын игеруге ұйытқы болды. 1951-53 жылдар аралығында Мәскеудегі Кеңес Одағы Коммунистік партиясы орталық комитетінің жанындағы Жоғары партия мектебінің тыңдаушысы болды. 1954 жылы наурыз айында Қазақстан Жоғарғы Кеңесі президиумының (Төралқасының) төрағасы болып сайланды.

Бұл қызметтен қалың бұқараға жақынырақ жерге сұранып, кейінгі жеті жыл (1955-62) өмірін Гурьевте (Атырауда) өткізді. Қазақстанның болашақ мұнай державасы ретінде қалыптасуында Н.Оңдасынов ерекше рөл атқарды. Онда екі жыл Халық депутаттары облыстық кеңесінің төрағасы, бес жыл Қазақстан КП облыстық комитетінің бірінші хатшысы қызметтерінде болып, зейнеткерлікке шықты. Сөйтіп, Н.Оңдасыновтың 25 жылдай өмірі кеңестік партия қызметінде өтті.

Н.Оңдасыновтың қайраткерлігі КСРО басшысы Н.Хрущевқа ұнамай, екеуі қызмет барысында жиі-жиі келіспеушілікке барған. Нәтижесінде 1962 жылы Оңдасыновты Гурьев (Атырау) облысы басшылығынан 58 жасында кетіруге Н.Хрущев құпия тапсырма берген. Өйткені екеуі үш мәселеде келіспей қалған. Ұлт қайраткері бірінші – тың игеруге, екінші – Оңтүстік Қазақстан аудандарын Өзбекстанға беруге және үшінші – Маңғыстау мұнайын игереміз дегенде, Хрущев Сібір мұнайын игереміз, Маңғыстау мұнайының қажеті жоқ деп айтысып қалған. Кеңестік қызыл империя басшысына пікірін ашық айтып, қарсы шыққаны үшін оның қырына іліккен. Бірақ одан тайсақтап, кешірім сұрап иілмеген. Ұлттық мүддені қорғай білген азамат. Сол себепті оны ертерек зейнеткерлікке шығартуға астыртын әрекет жасалған.

Он үш жыл Қазақстан үкіметін басқарған Н.Оңдасынов: «Мен үш нәрседен тазамын. Біріншіден, сонша жыл ел басқарған кезімде біреуге өтірік жала жауып, қиянатқа барған емеспін, біреуден бір сом да пара алған емеспін – қолым таза! Екіншіден, 1937-38 жылдардағы қаралы күндерде боздақтарды атып жатқанда бір қағазға қол қойған емеспін – арым таза! Үшіншіден, адамдарды атаға, руға, жүзге бөлген емеспін – жүзім таза!» – деген сөздерімен ар алдында ақ екенін, өзінің адал қызмет атқарғанын айтып кетті.

Н.Оңдасынов араб, парсы тілдерін жақсы білді. 1962 жылы зейнетке шыққаннан кейін ол шығармашылықпен айналысты. 1969 жылы оның «Араб-қазақ түсіндірме сөздігі», 1974 жылы «Парсы-қазақ түсіндірме сөздігі» жарық көрді. 1989 жылы қайтыс болғанға дейін осындай үлкен ғылыми жұмыстармен айналысты. Н.Оңдасынов үш Ленин орденімен және екі «Еңбек Қызыл Ту» орденімен, көптеген медаль және құрмет грамоталарымен марапатталды.

Ол Үкіметті басқарған он үш жыл ішінде Мәскеуден түскен бұйрықты бұлжытпай орындап отыратын қызметкер емес, халық игілігі үшін күрмеуі көп күрделі мәселелер мен игі бастамалар көтеріп, оны шеше білетін қайраткерге, есімі ерекше тұлғаға айналды.

Болат САЙЛАН,
тарих ғылымының докторы, профессор

Фараби халықаралық бизнес мектебі School Girls Power қоры жүзеге асырған Accelerate жобасын қолдады.

Бизнес мектебі кәсіпкер әйелдерді қолдады

ACCELERATE бағдарламасының негізгі мақсаты – шағын және орта бизнеске ниелік ететін 300 жас әйелді цифрлық және іскерлік дағдыларға үйрету және тәлімгерлік көрсету, сондай-ақ олардың қолданыстағы бизнесін жақсартуға және кеңейтуге көмектесу, нәтижесінде жұмыс орындарын көбейту және табыс деңгейін арттыру.

Бағдарлама Орталық Азияның үш елінен келген кәсіпкер әйелдерге қолжетімді болды: Қазақстан, Қырғызстан және Өзбекстан. Ұйымдастырушылар бағдарламаға қатысу үшін 1509 өтінім қабылдап, олардың ішінен 351 қатысушыны іріктеді.

Бизнес-мектептің оқытушылары, соның ішінде FIBS директорының орынбасары Қиял Түкембаева және бизнес-тренерлер Мұрат Жәкішев пен Кубат Чопиев екі ай бойы апта сайын Zoom платформасында «Бизнес ауқымын кеңейту», «Қаржылық басқару» және «Кәсіпкерлік дағдылар мен тұлғалық даму» пәндері бойынша сабақтар өткізді. Сонымен қатар әрбір оқытушы 10-12 адамнан тұратын екі тәлімгерлік топты басқарып, топтық және жеке тәлімгерлік сессиялар өткізді.

Бағдарлама аяқталғаннан кейін 300 қатысушы сертификат алды, ал олардың 13-і инвестиция алу үшін соңғы питчингке өтті. Осы жобаны қолдау арқылы Farabi International Business School Қазақстан, Қырғызстан және Өзбекстандағы әйелдер кәсіпкерлігінің дамуына елеулі үлес қосты. Бұл туралы Girls Power тәуелсіз қорының аталған бағдарлама ұйымдастырушысы жолдаған алғыс хатта атап өтілді. Ал бағдарлама қатысушылары әлеуметтік желілерде және Farabi International Business School-дың әрбір оқытушысына жеке алғыстарын білдірді.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Биыл елімізде ҚР Еңбек министрлігінің 11 маусымдағы бұйрығымен 1 қазан – Қазақстан Республикасы жоғары білім қызметкерлерінің кәсіби мерекесі болып белгіленді. Жоғары білім саласы елімізде ғылым мен білімнің дамуына, сондай-ақ тәрбие мен мәдениетті болашақ жас мамандардың санасына сіңіруде ерекше ықпал ететін басты күш болып саналады.

Әріптес мерейі

Бұл мереке еліміздегі жоғары білім беру саласында қызмет ететін ғылыми дәрежелері мен ғылыми атақтары бар, сондай-ақ жоғары оқу орындарында ұстаз болып жұмыс істейтін мамандардың рөлін, атақ- абыройын көтеруде зор ықпал етеді. Алғаш рет мерекені еліміздегі 120 жоғары оқу орнында еңбек ететін 37 мыңнан астам оқытушы-профессор атап өтті.

Осы мерекеге орай, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев университетіміздің бірнеше оқытушы-профессорларын арнайы марапаттады. Ректор қолынан марапат алған ұстаздар арасында тарих факультетіндегі Қазақстан тарихы кафедрасының оқытушысы, кафедра меңгерушісінің оқу және тәрбие жұмыстары бойынша орынбасары, тарих ғылымының кандидаты Еділ Ноянұлы да бар.

Елімізде алғаш рет аталып өткен кәсіби мереке күніне орай Е.Ноянові марапатқа ие болуы заңдылық деп санаймыз. Ол биыл, біріншіден, асқаралы алпыс жасқа келсе, екіншіден, өзі тамамдаған университетіндегі ұстаздық жолына 30 жыл толды. Ол өте білікті, тәжірибелі маман ретінде кафедрада ғана емес, факультет көлемінде де зор беделге ие. Факультеттің оқытушы-профессорлары, сонымен бірге студенттер арасында да танымал әрі сыйлы тұлға. Оқу орнындағы жұмысын ерекше қадірлейтін Еділ Ноянұлы жұмысқа ерте келіп, үйіне кеш қайтады. Кафедрадағы оқу үдерісін жоспарлап, оны ұйымдастыру, студенттер арасында мәдени-тәрбие шараларын жүргізу секілді күнделікті шараларда бастама көтеріп, алдыңғы саптан көріну оның қанына сіңген әдет. Демек, университет ректорының әріптесімізді жоғары білім қызметкерлерінің кәсіби мерекесімен алғашқы болып марапаттауын өте орынды, өте әділ шешім деп түсінеміз.

Біз де әріптесімізді кәсіби мерекемізбен құттықтап, зор денсаулық, амансаулық, бақыт пен береке және шығармашылық табыс тілейміз.

Берекет КӘРІБАЕВ,
Қазақстан тарихы кафедрасының меңгерушісі, академик

Фараби кітапханасында қара шаңырағымыздың 90 жылдығына және университетіміздің көрнекті философ-ғалымы, ұлағатты ұстаз Зейінәбіл Айдарбековтің туғанына 60 жыл толуына орай, «Цифрландыру ғасырындағы жастардың идеялық-құндылық бағдарлары: ерекшелігі, басымдықтары және тұлғаның әлеуметтенуіне әсері» тақырыбында халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция өтеді.

Өзіндік өрнегі бар философ

Мақсатты конференция мынадай бағыттарды қамтиды:

• Қазіргі өркениеттің құндылықтық дағдарысы, оның Орталық Азияға әсері және одан арылу шарттары: қайнар көзі, негізгі салдары және ықтималды даму көкжиегі.

• Дүниетанымдық бағдарлар дағдарысы және қазіргі әлемдегі жастарды зерттеу: дүниетаным, әдіснама, тәжірибе.

• XXI ғасырдың жаһандық сынталаптары: қоғамның әлеуметтік дамуын қайта құрудың философиялық, мәдени-тарихи, құқықтық және саяси мәселелері.

• Білім берудегі цифрландыру: цифрлық технологиялар әлеміндегі жастар.

Осындай жоғары деңгейлі халықаралық конференцияның өтуіне мұрындық болған білікті ұстаз, белгілі қоғам қайраткері, Қазақстан ғылым-білімін дамытуға өзіндік үлесін қосқан, философия ғылымының докторы, профессор Зейінәбіл Смайылханұлы елағасы деңгейіне көтеріліп, асқаралы алпыс жасқа толып отыр. З.Айдарбеков 1964 жылы ОҚО Ленгір қаласында шахтерлер отбасында дүниеге келді. Еңбек жолын 1981-83 жылдары құрылыс саласында жұмыс атқарудан бастады. 1983-85 жж. Кеңес Одағы әскер қатарында қызмет етіп, жолдамамен Мәскеу қаласындағы БЛКЖО ОК жанындағы Жоғары комсомол мектебіне (қазіргі Мәскеу гуманитарлық университеті) оқуға түседі. Бітіргеннен кейін Шымкент облыстық ЛКЖО-да жауапты хатшы болған, ЖШҰ «Талап» мекемесінде бас директор, «Атакент-Сауда» мекемесінде басқарушы директор, 1995-97 жж. «Пикат» компаниясының ЖАҚ директоры, 1997 жылдан бастап Философия және саясаттану институтында ғылыми қызметкер болды. Сол жылы ҚазҰУ-да «Социальное поведение личности в условиях рынка» атты

тақырыпта кандидаттық диссертациясын сәтті қорғады. 1998-2000 жж. «Қазақ энциклопедиясы» бас редакторының орынбасары қызметін атқарды.

Үнемі ізденіс үстінде жүретін Зекең заманға сай өз біліктілігін жетілдіруден танбай, Нидерланды, Сингапур, АҚШ, ҚХР, Болгарияның үздік мектептерінде халықаралық тағылымдамадан өтті. 2000-02 жж. Қарашығанақта «Казкомсервис-Ақсай» ЖСК директоры, одан кейін Орал қаласындағы «Еуразия» менеджмент және әлем тілдері институтында доцент, М.Өтемісов атындағы БҚУ проректоры, ректорының кеңесшісі қызметтерін атқарды. 2004 жылдан бастап, он жыл бойы ҚР Президенті әкімшілігінде сектор меңгерушісі, Президент архиві директорының орынбасары қызметінде еңбек жолын жалғастырды. 2008 жылдан бастап Философия және саясаттану институтының жетекші ғылыми қызметкері ретінде қосымша жұмыс атқарды.

2009 жылы Философия және саясаттану институтында «Социально-философский анализ идейно-ценностных ориентаций молодежи Республики Казахстан» атты тақырыпта «Әлеуметтік философия» мамандығы бойынша докторлық диссертациясын сәтті қорғады. 2016 жылдан бастап Мәскеу гуманитарлық университетінің профессоры, 2019 жылдан Моңғолиядағы Шыңғыс хан атындағы Халықаралық университеті, Бейжің мұнай университетінің құрметті профессоры, Ресей философиялық қоғамының, Қазақстан философтары конгресінің және Мәскеу қаласындағы «Ғылыми кеңес» ғылыми журналының редакциялық кеңесінің белді мүшесі.

2014-23 жж. Абылай хан атындағы Халықаралық қатынастар және әлем тілдері институты Тарих және қоғамдық ғылымдар кафедрасының меңгерушісі, 2023 жылдың қыркүйек айынан бастап ҚазҰУ-дың Философия кафедрасының профессоры қызметін атқарып келеді. З.Айдарбековтің қоғамдық жұмысы мен өз өміріндегі атқарған қызметтеріне сай өзіндік адами болмысы әр қырынан саралап көрсетуге тұрарлық. Оның ғылыми ізденісі тек қазақ тілінде ғана емес, орыс, ағылшын, қытай т.б. әлемдік тілдерде де жарық көрген. Ұйымдастырушылық қабілеті мен іскерлігі еліміздің қоғамдық жұмыстары саласында үнемі ілгерілеп, жаңа белестерге көтерілуіне себепкер болды. Атқарған қоғамдықсаяси қызметі де үнемі биік мәреден көрінді. Ол үнемі елдің алғысына бөленіп, өзінің тыңғылықтылығы мен ұқыптылығы, бойына біткен іскерлік ұстанымы аясында өз тәжірибесін көпшілікпен бөлісе де алатын азамат екенін қажырлы еңбегі арқылы көрсетті.

Ұйымдастырушылығы мен менеджерлігіне келер болсақ, атқарған жұмыстарының барлығында алдына қойған талап, тапсырмалардың үдесінен шыға біліп, елдің өркендеуіне, жетістікке жетуіне мол үлес қоса білген азамат. Зейінәбіл Смайылханұлы бойынан үнемі табылатын ізденімпаздық, еңбекқорлық, «сөзден гөрі іске» ету, қиналған жандарға қол ұшын беретін биік адамгершілік қасиетімен ел алдында беделді тұлға.

Лесхан АСҚАР,
Берік АТАШ,
Философия кафедрасының ұстаздары

ҚазҰУ-да филология факультетінің ұйымдастыруымен ҚР еңбек сіңірген қайраткері, академик, көрнекті ақын, белгілі режиссер және сценарист Бақыт Қайырбековпен кездесу өтті.

Ақын дәріс оқыды

Жүздесуде сөз алған филология факультетінің деканы, профессор Баян Жолдасбекова қайраткердің ғылыми, шығармашылық еңбек жолына тоқталды.

«Бақыт Ғафуұлы Қайырбеков – ақын, аудармашы, кинорежиссер, сценарист, ҚР еңбек сіңірген қайраткері, Жазушылар және кинематографистер одағының мүшесі, Еуразиялық телевизия және радио академиясының академигі (Ресей, Мәскеу), «Құрмет» орденінің иегері. Оның фильмдері әлемге танымал. Олар Румыния, Қытай, Иран, Венгрия, Германиядағы халықаралық кинофестивальдердің дипломдарымен марапатталды. Ол тазалық пен терең ақылдың адамы», – деп атап өтті декан.

Шараға филология факультетінің студенттері мен оқытушылары ғана емес, ҚазҰУ-да «Флагман» бағдарламасы бойынша орыс және қазақ тілдерін оқып жүрген американдық студенттер де қатысты.

Өз дәрісінде қайраткер: «Киіз үй туралы бәрі белгілі және бүгінде бір нәрсемен қоғамды таңғалдыру өте қиын. Бірақ мен бір кездері «Олжас Сүлейменовтің поэтикалық типологиясы» атты диссертация жаздым. Содан бері қырық жыл өтті, тақырып әлі де өзекті. Қазақтың ұлттық салтдәстүрлеріне арналған фильмдер түсірдім. Бүгін мен сіздерге көшпенділер әлеміне қатысты көзқарасымды ұсынамын», – деді.

Кеш соңында жиынға қатысушылар ақынға сұрақ қойып, жауап алды. Қоғамның өзекті мәселелерін талқылады.

Света ӘБІЛҒАЗЫҚЫЗЫ

№35 (1947) 14.10.2024 ЖЫЛ АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ WWW.FARABI.UNIVERSITY

В начале месяца прошел II Конгресс архивистов Казахстана с международным участием на тему «Институты наследия на пути к устойчивому развитию общества», организованный Архивом Президента Республики Казахстан при поддержке Международного совета архивов (ICA), Регионального офиса ЮНЕСКО в г. Алматы в сотрудничестве с Министерством иностранных дел РК, Министерством культуры и информации РК, акиматом г. Алматы.

Профессиональное образование и развитие архивистов

В рамках Конгресса прошли различные мероприятия: пленарная и панельные сессии, воркшопы, вебинары, полевые поездки в архивы и университеты, мастер-классы ведущих международных и отечественных экспертов, семинары и хакатоны, документальные выставки.

В эти дни в КазНУ им. Аль-Фараби была проведена диспут-сессия «Профессиональное образование и развитие архивистов». В мероприятии приняли участие Председатель Правления – Ректор КазНУ им. Аль-Фараби Ж.Т.Туймебаев, генеральный директор Национальной библиотеки Иордании Ибрагим Нидал, директор департамента по правовым вопросам Национального архива Катара Мохаммед Хуссин Альхалди, руководитель Управления образования и просвещения национального архива Великобритании Э.Пейн, директор Каунасского регионального государственного архива Литовской Республики Г.Дручкус, начальник научно-методического и управленческого отдела Главного архивного управления Монголии О.Ц.Баасанжав, главный научный сотрудник музея Второй мировой войны в г. Гданьске (Польша) Д.Панто, заместитель директора Всероссийского научно-исследовательского института документоведения и архивного дела г. Москва (Россия) Е.А.Романова, директор Государственного архива Согдийской области Таджикистана Г.В.Чаркин-заде, ведущие отечественные и зарубежные эксперты архивного дела, а также профессорско-преподавательский состав и студенты исторического факультета КазНУ им. Аль-Фараби.

Ректор университета Ж.Т.Туймебаев, открывая работу диспут-сессии, особо подчеркнул значимость сотрудничества КазНУ им. Аль-Фараби и Архива Президента РК, призвав участников конгресса, ученых-экспертов провести лекцию в КазНУ в области архивоведения, что позволит совместно использовать и изучать архивные материалы Казахстана и других государств.

По итогам Конгресса участники рассмотрели проект Резолюции, которая будет принята во внимание Координационным комитетом Конгресса при разработке повестки очередного III Конгресса архивистов, который состоится в 2026 году.

Сауле УДЕРБАЕВА,
к.и.н. Старший преподаватель кафедры истории Казахстана

Международная конференция в Пекине

Азиатский медиа информационный и коммуникационный центр (AMIC) организовал 30-ю ежегодную Международную конференцию «Азия как общество обмена знаниями и интернационализация высшего образования», которая прошла в Пекине, на базе Китайского университета коммуникаций (CUC).

В конференции приняли участие представители ЮНЕСКО разных стран, университеты из Сингапура, Пакистана, Афганистана, Китая, Индии, Шри-Ланки, Малайзии, Бангладеш, Филиппин, Индонезии, Вьетнама, Австралии, Японии, Гонконга, Таиланда, США, Южной Африки: сотни ученых в области коммуникации и медиа, журналистов, исследователей, преподавателей и практиков из Азиатско-Тихоокеанского региона встретились для обмена идеями, перспективами и передовым опытом в области коммуникации и медиа образования. Впервые на Азиатском форуме участвовали представители из Казахстана, из Казахского Национального университета им.Аль-Фараби.

С приветственными словами выступили: Президент Совета директоров AMIC – доктор Криспин Маслог (Crispin Maslog), Генеральный секретарь AMIC –Рамон Туазон (Ramon R.Tuazon), Директор и Представитель Регионального офиса ЮНЕСКО в Восточной Азии, профессор Шахбаз Хан (Shahbaz Khan), декан Школы журналистики Коммуникационного университета Китая – Пейхин Сао (Peixin Cao). На пленарном заседании «Журналистика и коммуникационное образование: лучшие практики Азии» наша делегация в составе профессора С.Х.Барлыбаевой, доцентов К.Н.Мысаевой и А.Б.Альжановой выступили с презентацией по теме «Журналистика и коммуникационное образование в Казахстане», которая вызвала широкий резонанс среди участников Азиатско-Тихоокеанского региона и Юго-Восточной Азии, впервые узнавшие о специфике коммуникационного развития в Центральной Азии, о журналистском образовании в Казахстане.

В рамках научного Форума были проведены 5 пленарных и 13 параллельных секций, мастер-классы, которые давали возможность обменяться знаниями, опытом, открывали новые горизонты сотрудничества в Азиатском регионе. По итогам конференции представителями AMIC в Казахстане были подписаны Меморандумы о сотрудничестве между КазНУ им.аль-Фараби и университетами Китая, Филиппин, Индонезии, Малайзии, Вьетнама, Бангладеш. Участие в международных форумах расширяют горизонты сотрудничества, открывают новые возможности коммуникационного образования в Азии в эру цифровой глобализации.

Сауле БАРЛЫБАЕВА,
д.и.н., профессор факультета журналистики

Процветание Казахстана в руках молодежи

В последнее воскресенье сентября в Казахстане отмечают День труда. Хочется ещё раз осмыслить важность трудовой деятельности общества и каждого из нас как основы, без которой не может быть развития и процветания,а также, успешного функционирования государства. Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев в своём традиционном Послании народу Казахстана не случайно уделяет большое внимание повышению статуса человека труда и обьявляет 2025 год Годом рабочих профессий.

По мнению Президента это будет содействовать продвижению в казахстанском обществе идеи трудолюбия и профессионализма." Необходимо, чтобы люди, добившиеся успеха честным, усердным трудом всегда пользовались уважением и почетом. Это полностью согласуется с нашим принципом: Ответственный гражданин - Честный труд - Заслуженный успех. Именно благодаря специалистам своего дела формируется новое качество нашей нации. Не бывает плохой работы, любой труд в почёте. Главное, чтобы каждый гражданин выполнял свои обязанности добросовестно, с глубоким чувством ответственности. Только так наша страна достигнет высот на пути прогресса", – отметил в Послании Глава государства.

Диана ТОЛМАЧЕВА,
к.ф.н, ст.препод. кафедры языковой и общеобразовательной подготовки иностранцев

Интеллектуальный мост, соединяющий языки и культуры

В КазНУ прошла лидерская лекция доктора философских наук, главного редактора журнала «Новые исследования Тувы» Ламажаа Чимизы Кудер-ооловны. Организаторами мероприятия выступили Научно-исследовательский институт тюркологии и алтаистики, кафедра русской филологии и мировой литературы КазНУ.

В начале лекции модератор – д.филол.н., профессор, исполнительный директор НИИ тюркологии и алтаистики Нурсулу Шаймерденова – отметила важность научного сотрудничества с зарубежными журналами. В рамках партнерской работы вуза и журнала «Новые исследования Тувы» планируется подписание договора на его соиздание, что позволит преподавателям и обучающимся университета бесплатно публиковаться в одном из ведущих научных журналов. Нурсулу Жамалбековна подчеркнула, что подобные проекты способствуют не только расширению академического обмена, но и укрепляют межкультурные и научные связи между разными странами и регионами. Совместные публикации откроют новые горизонты для молодых исследователей, а также позволят более глубоко интегрировать результаты научных изысканий в мировую академическую среду.

В ходе своего выступления Чимиза Кудер-ооловна раскрыла ключевые аспекты, заложенные в философию работы журнала. Она подчеркнула, что «Новые исследования Тувы» — это не просто научное издание, а культурный и интеллектуальный мост, соединяющий разные научные школы, языки и культуры. Уникальная концепция журнала заключается в том, что он стремится представить взгляд на мир через призму тувинской культуры, при этом оставаясь открытым для глобальных тенденций и идей.

Участники лекции остались под глубоким впечатлением от выступления, отмечая высокий уровень вовлечённости и компетенции Чимизы Кудер-ооловны как редактора. Такое сотрудничество между учёными Тувы и Казахстана станет важным шагом на пути к формированию нового уровня научной коммуникации, способствуя созданию единого пространства для исследований в области тюркологии, алтаистики и смежных дисциплин.

Адия КАИРЖАНОВА ,
ведущий специалист НИИ тюркологии и алтаистики

On October 3, 2024, teachers of the Department of Foreign Languages, Faculty of Philology held an international student online seminar on the topic "Sustainable Development Goals: Quality Education" as part of the popularization of SDG Goal 4: Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all. The online seminar was attended by 1st and 2nd year students, international students of Higher School of Economics and Business (Masudur Rahaman Khan, Amiri Behishta, Humaira Attaye, Zahra Bayani, Shukria Mirzaie), students of the Faculty of Chemistry and Chemical Technology. Masudur Rahaman Khan invited Nishat Jahan Nila, a student of the Department of English at Southeast University, Bangladesh. Nishat Jahan Nila provided information about the university, which is located in Dhaka, educational programs, credit system and recorded a video about her university.

International online seminar:

Sustainable Development Goals: Quality Education

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS(SDG)-QUALITY EDUCATION

Quality Education is a vital and transformative goal within the UN Sustainable Development goals(SDGs)

Education is a powerful forse that sets the mind free, sparks creativity, and lays the foundation for self esteem. It serves as the gateway to prosperity, unveiling a realm of possibilities and empowers each individual to play a part in fostering a thriving wholesome community.(https://en.moniflo.com/sdg/hochwertige-bildung)

Nishat Jahan Nila: "I'm currently studying in the Department of English at Southeast university of Bangladesh. Southeast university is established in 2002. It stands one of the top private universities in Bangladesh. Although it is relatively young, SEU has gained strong reputation for academic excellence. Our university offers a wide range of disciplines from Engineering to Business, Law, Pharmacy and Humanities of Bachelor and Master's Degree. My own journey as an English major has been deeply increased by the diverse culture. The faculty members are highly qualified, many of whom have PhD degree from internation institutions. Our university provides well-structured grading system which insures fairness and transparency. Students must complete required number of credits for the programme with CGPA of at least 2,5. The grading system also reflects SEU's commitment to academic integrity and maintains a balanced approach to learning. One of the key strengths of SEU is its focus on practical learning helping students grow into well-rounded specialists and responsible individuals. Southeast campus fosters sense of community and collaboration from participating in students' clubs to engaging in different programmes. SEU cultivates an atmosphere of innovation and social responsibility'.

Cumulative grade point averages (CGPA) show a student's academic performance over several semesters and academic years. It is used by colleges, universities, middle and high schools to assess a student's performance. SEU grading: 80-100 A+ (CGPA 4); 75-79 A; 70-74 A-; 65-69 B+; 60-64 B; 55-59 B-; 50-54 C+; 45-49 C; 40-44 D.

The moderator of the seminar I.G. Orazbekova provided an overview of the QS World University Rankings. KazNU is the first and only university in Kazakhstan and Central Asia to be ranked among the top 200 universities in the world. The university has achieved high results in terms of faculty-student ratio, number of students, international research network, and sustainable development indicators.

The online platform provided an opportunity for international students to share their experience of studying at KazNU. Amiri Behishta, Management student from Afghanistan, spoke about the importance of the Bologna Process scholarship programs, which provide access to higher education and student mobility.

This is what Behishta Amiri says:"I discovered the Bologna Process Scholarship while researching scholarships for studying in Kazakhstan online. After gathering all the necessary documents, I completed the application process. I was fortunate to receive an email from the scholarship organization, highlighting my high school transcript as a significant factor in my acceptance. The entire process took about five months, culminating in a successful interview. I chose Al-Farabi KazNU because it is ranked among the top universities in Central Asia and is known for its quality education. This opportunity is particularly important to me, as education for girls in my home country is currently limited. My desire for knowledge and a strong commitment to achieving my goals greatly influenced my decision to study here. I want to make the most of this opportunity and work towards a brighter future".

The organizers conducted an informative test that tested students' knowledge of the main scholarship programs, the credit system of education, and international English language tests. The quiz covered the questions on the defining the oldest university in the world, strategy and development of Bologna process, core directions of Erasmus Mundus programme and credit system requirements.

Organizing international seminars via online platforms boosts collaboration and cooperation between students and promotes the SDG ideas to enhance education and provide learning opportunities for all. The journey of Amiri Behishta, a student from Afghanistan, to KazNU and her determination to study gives a bright example of the fact that education has no borders and limits and could inspire young people to make steps to go ahead.

Indira ORAZBEKOVA,
Foreign language department

The "Clean Kazakhstan" project is an initiative aimed at promoting environmental sustainability and cleanliness across the country. Al-Farabi Kazakh National University (KazNU) plays a significant role in this project, engaging its students in various activities that support its objectives.

Clean Kazakhstan project

KazNU students actively participate in campaigns designed to raise awareness about environmental issues. These campaigns often include educational workshops, clean-up drives, and community outreach programs that encourage responsible waste management and eco-friendly practices.2. Research and Innovation:

Students at KazNU are involved in research projects that focus on sustainable development and environmental conservation. For instance, recent projects funded by the Ministry of Science and Higher Education emphasize analyzing natural resource usage and wildlife conservation, which directly align with the goals of the Clean Kazakhstan initiative

KazNU collaborates with local government bodies to implement initiatives that contribute to a cleaner environment. This partnership allows students to engage in practical projects that have a direct impact on their communities, such as tree planting and urban beautification efforts.

The university incorporates sustainability into its curriculum, providing students with knowledge about environmental science and sustainable practices. This education equips students with the skills needed to contribute effectively to national initiatives like Clean Kazakhstan

Students organize seminars and workshops focused on entrepreneurship related to environmental sustainability. These initiatives not only foster business acumen but also encourage innovative solutions to environmental challenges, further supporting the Clean Kazakhstan project.

Active students and senior lecturers of the Faculty of Physics and Technology of the Kazakh National University named after Al-Farabi actively participated in the eco-action and volunteered with Ecocycle.Birge and Almaty Management University.

Action participants feel their environmental responsibility and contribute to making positive changes in society. Students and teachers have given fiction, motivational books, encyclopedias and reference books to the village libraries as part of the book project. Sorted recyclable paper and cardboard, sorted various glass bottles, household appliances, plastics, handicrafts and jewelry. The main goal is to preserve the environment and create an ecological culture. Educating a young generation that respects the environment.

Through these various activities, KazNU students are not only contributing to the Clean Kazakhstan project but are also gaining valuable experience in sustainability practices that will benefit their future careers and communities.

Makpal MYRZAKHMET,
Department of Foreign Languages

Prepared by Aizhan MULDAGALIEVA

№35 (1947) 14.10.2024 ЖЫЛ АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ WWW.FARABI.UNIVERSITY

Кәсіподақ мүшелері марапатталды

ҚазҰУ-да ҚР Кәсіподақтар күніне арналған салтанатты жиын өтіп, университет қызметкерлерінің «Парасат» кәсіподағының белсенді мүшелері марапатталды.

Іс-шараға кәсіподақ комитетінің мүшелері мен кәсіподақ бюросы бөлімшелерінің төрағалары, одақ белсенділері, оқытушы-профессорлар құрамы және университет қызметкерлері қатысты.

Жиында сөз алған «Парасат» кәсіподағының төрағасы Талғат Мекебаев барша қатысушыларды мерекемен құттықтады. Ол қазақстандық кәсіподақ қозғалысының тарихына шағын шолу жасап, 1905 жылдың желтоқсанынан бастап Ақмола уезінің Успен мыс кенішінің жұмысшылары кәсіби одаққа бірігіп, саяси және экономикалық талаптарын айтып, жиын өткізген кезден басталатынын айтты.

Кәсіподақтар күні жыл сайын 10 қазанда атап өтіледі. Үкіметтің 2019 жылғы 22 мамырдағы тиісті қаулысы нормативтік-құқықтық актілердің ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланды.

Жиын соңында ҚазҰУ қызметкерлері кәсіподағының белсенді мүшелері: әрбір факультет пен университет бөлімшелерінің қызметкерлері ұйым жұмысының дамуына қосқан елеулі үлестері үшін алғыс хатпен марапатталды.

Светлана ӨМІРҒАЛИЕВА

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

«QAZAQ UNIVERSITETI»

ГАЗЕТІНЕ ЖАЗЫЛУ БАСТАЛДЫ

Газетке жазылу индексі: 64787

- «Qazaq universiteti» газеті – 75 жылдан астам уақыт тарихы бар іргелі басылым.
- Газет 2022 жылдың қаңтар айынан республика көлемінде таратылады.
- Басылымда елдегі және университеттегі айтулы жаңалықтар қамтылады.
- «Qazaq universiteti» газетіне жазылып, өз мақалаңызды ұсынуға сіздің де мүмкіндігіңіз бар.
- Егер сіз әлеуметтік осал топтағы студенттерге «Qazaq universiteti» газетін жаздырып, рухани қолдау білдіргіңіз келсе, Halyk bank QR қосымшасы арқылы төлем жасай аласыз.
- Ол үшін Halyk bank қосымшасы арқылы QR-кодты суретке түсіріп, белгілеу (назначение) бөлімінен «Qazaq universiteti» газетіне жазылу» деген бөлікті толтыру керек.
- Ал республика көлеміндегі оқырмандар үшін «Қазпошта» АҚ-ның барлық бөлімшелері қызмет көрсетеді.

«ҚАЗПОШТА» АРҚЫЛЫ ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

1 жылға	қала		ауыл/аудан
	жеке тұлға	заңды тұлға	
	4910,04 теңге	7923,12 теңге	4910,04 теңге

Ғылым және жоғары білім саласындағы жаңалықтармен танысқыңыз келсе, «QAZAQ UNIVERSITETI» газетіне жазылуды ұмытпаңыз!

Тарату бөлімінің байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 3227, 3228

Мұражай тағылымы

Халқымыздың сан ғасырлардан тамыр тартатын өткені мен бүгіні, жылдар қойнауындағы құндылығы мен тарихын кейінгі ұрпаққа жеткізуде мұражайдың маңызы зор.

Қазіргі жаһандану кезеңінде Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің негізгі қызметі жас ұрпаққа оқу мен кәсіби білім беріп қана қоймай, жан-жақты жетілген, эстетикалық талғамы биік, рухани-адамгершілік мәдениеті жоғары, әлемдік мәдениеттен хабары бар, ұлттық құндылықтарды қадірлей білетін, отаншылдық рухтағы тұлға етіп қалыптастыру. Осыған байланысты оқу-тәрбие үдерісінде жастарды отансүйгіштікке, ерлікке, адалдыққа, елін, жерін құрметтеуге үйрету, шыншылдыққа тәрбиелеу – қазіргі қоғамның басты мәселелерінің бірі. Осы ретте мұражай ғылым, білімнің, мәдениеттің қалыптасуына ықпал ететін ғылыми мекеме ретінде өскелең ұрпақтың тәрбиесіне, тарихи сананың қалыптасуына ықпал етеді.

Студенттер ғылыми-ақпараттық, танымдық, тәрбиелік бағытта «Есік» мемлекеттік тарихи-мәдени қорық-мұражайына экскурсия жасап отырады. Бұл жобаны жүзеге асырудағы мақсат – сақ мәдениеті және «Алтын адам» тарихымен кеңінен таныстыра отырып, заманауи ұлттық мәдениетті әлемге таныту. Ұлттық мәдениетті, рухани құндылықтарды, білім мен ғылым саласында жеткен жетістіктерін дәріптеу.

«Есік» мемлекеттік тарихи-мәдени қорық-мұражайы – Ұлы Жібек жолы бойында орналасқан еліміздің мәдени туризмін дамытуда стратегиялық маңызды объектілердің бірі. Студенттер мұражай қызметкерлерінің қордағы құнды экспонаттар мен мұражай тарихынан, «Алтын адам» тарихынан, сақ заманындағы тарихи жәдігерлер жайлы таныстырылымын мұқият тыңдап, жан-жақты мағлұмат алды. «Сақтардың тарихы мен мәдениеті», «Алтын адам», «Қазақстан археологиясы» және «Уақытша көрмелер залы» атты төрт экспозициялық зал мен «Алтын адамды» алғаш ашушылардың бірі – археолог Бекмұханбет Нұрмұханбетовтің мемориалдық бөлмесін аралап тамашалады. Өскелең жас ұрпақ осындай экскурсиялар арқылы тәуелсіздіктің қандай жолмен келгенін біліп, қадірлеп-құрметтеуге үйренеді.

Айгүл САДЕНОВА,
Еркебұлан ӨЗЕНБЕК,
Шетелдіктердің тілдік және жалпы білім беру дайындығы кафедрасының оқытушылары

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН, Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

Газет 1994 жылдың 7 ақпанында Қазақстан Республикасының Баспасөз және бұқаралық ақпарат министрлігінде тіркеліп, № 1242 куәлігі берілген

МЕКЕНЖАЙЫ:
- 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай: **kaznugazeta@gmail.com**
- Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Бағасы келісім бойынша.
Газетке жазылу индексі: 64787
Таралымы – 3000
- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.